

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

อาชญากรรมเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน อาชญากรรมเป็นการทำผิดกฎหมายทางสังคมที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในด้านชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน และความสงบเรียบร้อยของสังคม และส่งผลกระทบต่อหน่วยงานภาครัฐที่รัฐเองจะต้องสูญเสียงบประมาณอีกเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามผู้ที่กระทำความผิด รวมทั้งการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ถูกจับและถูกดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม หากรัฐได้นำงบประมาณจำนวนนี้ไปใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ แล้วจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศเป็นอย่างมาก การที่ปล่อยให้คนกระทำความผิดเกิดขึ้นมาก โดยไม่หาวิธีการควบคุมให้ลดน้อยลงแล้ว การกระทำความผิดก็จะทวีความรุนแรงจะทำความเสียหายให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น และเป็นปัญหาเรื้อรังยากต่อการแก้ไข การกระทำความผิดในประเภท คดีต่าง ๆ คดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ชีวิตร่างกาย หรือยาเสพติดได้ก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมาก และยังเป็นการทำลายชื่อเสียงของประเทศไทยอีกด้วย ถึงแม้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีการจับกุมผู้กระทำความผิดมากขึ้นก็ตามแต่ก็ไม่สามารถทำให้จำนวนผู้ต้องหาและจำนวนคดี ตลอดจนจำนวนผู้ต้องขังลดลงไปได้ เกิดปัญหาต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุม ลงโทษ แก้ไขฟื้นฟูกลุ่มผู้กระทำความผิดดังกล่าว โดยเฉพาะกรมราชทัณฑ์ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะเป็นกลไกลำดับสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรม อันประกอบด้วยตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ภารกิจของกรมราชทัณฑ์ จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการรับตัวและให้การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาลงโทษตามกฎหมาย

ระบบการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ขึ้นอยู่กับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง นับแต่ระยะเริ่มต้นของระบบการลงโทษที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด โดยมักจะปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยความทารุณโหดร้าย เป็นการกีดกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความหวาดกลัว เข็ดหลาบ อีกทั้งยังเป็นการข่มขวัญบุคคลอื่นให้เกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ ซึ่งผลจากการปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวปรากฏว่า เกิดความล้มเหลวในการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด

ต่อมาจึงเปลี่ยนมาเป็นการลงโทษผู้กระทำผิด โดยเน้นการแก้ไขพฤติกรรมยิ่งกว่าการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว การลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด จึงเน้นที่ตัวผู้กระทำผิดมากกว่าการกระทำผิด โดยเน้นการศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล หรือการจำแนกลักษณะเพื่อหาสาเหตุการกระทำผิดและแนวทางแก้ไข เป็นการเปิดโอกาสให้สังคมได้แก้ไขผู้กระทำผิดให้ผู้กระทำผิดได้ปรับปรุงตัวไม่ให้เกิดซ้ำอีกไปสู่การกระทำผิดมากขึ้น โดยพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพในการกลับสู่สังคม ซึ่งในปัจจุบันแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำผิดมุ่งไปสู่การแก้ไข และช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้มากกว่าการลงโทษเพื่อให้เจ็บปวดและแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคม และการลงโทษนั้นต้องมีผลต่อการลดจำนวนอาชญากรรม ลดโอกาสหรือความเสี่ยงในการกระทำผิด ลดความเสี่ยงของเหยื่ออาชญากรรม และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและปลอดภัยแก่สังคมด้วย

กรมราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานที่มีการดำเนินการตามภาระหน้าที่ในการควบคุมคนที่กระทำผิดและถูกศาลตัดสินแล้ว หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีให้มาอยู่ในการควบคุมของกรมราชทัณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี ตลอดจนการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการแก้ไขผู้ที่กระทำผิด โดยให้การอบรมพัฒนาจิตใจ รวมทั้งการให้การศึกษา ทั้งสายวิชาสามัญและสายวิชาชีพในแขนงต่าง ๆ และการจัดสวัสดิการ การสงเคราะห์ที่จำเป็นให้แก่ผู้ต้องขัง ในระหว่างที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถาน และภายหลังที่ได้รับการปลดปล่อยไปแล้ว กลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านการควบคุม การศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ และการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมให้แก่ผู้กระทำผิดหรือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด นั่นก็คือ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Classification of Prisoners) โดยมีพื้นฐานความคิดว่า ผู้ต้องขังมีหลายประเภท บางประเภทเป็นพวกที่กระทำผิดติดนิสัย ยากต่อการแก้ไขฟื้นฟู บางประเภทมีแนวโน้มที่พอจะแก้ไขปรับปรุงได้ ดังนั้น การนำวิธีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมาใช้ จึงเป็นวิธีศึกษาที่จะทำความรู้จักผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล เพื่อการจัดการควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขัง โดยการวิเคราะห์ วางแผน ช่วยเหลือ เลือกรูปแบบกิจกรรม อีกทั้งมีการปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมกับความจำเป็นของผู้ต้องขังแต่ละราย ส่งเสริมต่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ซึ่งในทางปฏิบัติจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับหลักความแตกต่างเป็นรายบุคคลของผู้ต้องขัง และไม่เป็นการควบคุมผู้ต้องขังไว้อย่างสูญเสียไร้ประโยชน์ การดำเนินการดังกล่าวอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างแนวปรัชญาของการใช้เรือนจำเพื่อเป็นสถานที่ควบคุม กับการใช้เรือนจำเพื่อการแก้ไขผู้ต้องขัง แต่ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ภายหลังพ้นโทษ

แนวความคิดในเรื่องการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนี้ได้รับความสนใจอย่างมากในต่างประเทศ ทั้งในภาคพื้นยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยสามารถนำระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังไปปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างประสบความสำเร็จ และหลังจากที่สหประชาชาติมีมติรับรองให้ใช้ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2498 แล้ว เป็นผลให้การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้เป็นที่นิยมถือปฏิบัติอย่างกว้างขวางทั้งในภาคพื้นยุโรป เอเชีย เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สวีเดน อิสราเอล ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ มาเลเซีย เป็นต้น สำหรับในประเทศไทย กรมราชทัณฑ์เริ่มนำระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมาใช้ครั้งแรก เมื่อประมาณ พ.ศ. 2507 และได้พัฒนาการดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ต้องขัง การวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามความเหมาะสม การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามแผนการติดตามผลการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเข้า และการวางแผนหรือโครงการเตรียมปล่อยผู้ต้องขัง ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้น เริ่มตั้งแต่ผู้ต้องขังเข้าสู่ระบบเรือนจำ และจะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษจากเรือนจำไป จึงเป็นกระบวนการสำคัญในระบบราชทัณฑ์

ในการปฏิบัติงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง มีความตั้งใจ อุตุน และเสียสละ ตลอดจนต้องไม่มีอคติต่อผู้ต้องขัง นอกจากนี้ งานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นงานที่ต้องประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของเรือนจำ รวมทั้งต้องมีการติดตามและประเมิน ผลการดำเนินงานเป็นประจำอย่างต่อเนื่องอีกด้วย เพื่อพัฒนาปรับปรุงแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้มีความถูกต้องเหมาะสม จะเห็นได้ว่างานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เป็นงานที่จะต้องอาศัยระยะเวลาจึงจะเห็นผลที่ชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีความสำคัญ ดังเช่นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้นยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากประสบปัญหาหลายประการ ทั้งในส่วนของปริมาณผู้ต้องขังที่เกินความจุ การขาดแคลนเรือนจำสำหรับรองรับผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล อีกทั้ง การขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณสมบัติในการทำงานด้านจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ พยาบาล และนักอาชีววิทยา เป็นต้น ในส่วนของการให้ความร่วมมือสนับสนุนการนำระบบจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมาใช้ เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูยังขาดการตระหนักถึงความสำคัญจากเจ้าหน้าที่ในสายงานต่าง ๆ ของเรือนจำ และการให้ความร่วมมือประสานงานกันอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถติดตาม

ความเปลี่ยนแปลงของผู้ต้องขังได้โดยต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถกำหนดวิธีการฝึกอบรมแก้ไขและฝึกอาชีพผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น หากขาดความร่วมมือการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ในเรือนจำในสายงานต่าง ๆ หรือระหว่างฝ่ายควบคุมฝ่ายฝึกวิชาชีพ และเจ้าหน้าที่ด้านการแก้ไขฟื้นฟูหรือผู้ชำนาญการในสาขาอื่น ๆ แล้ว การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังก็ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้เช่นกัน

กระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดยุทธศาสตร์ให้หน่วยราชการถือปฏิบัติ เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยมีการแยกยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องระหว่างหน่วยงานในสังกัดกลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัย ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และกรมคุมประพฤติ ซึ่งกำหนดตัวชี้วัดระดับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการ กรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัยของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเริ่มในปีงบประมาณ 2547 จนถึงปัจจุบัน โดยมีตัวชี้วัดคือ นักโทษเด็ดขาดได้รับการจำแนกลักษณะ ครบทุกรายในปี 2551 และได้มีการปรับกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว เพื่อให้ได้ผลในเชิงเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งในปีงบประมาณ 2550 เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ มีผลการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง คิดเป็นร้อยละ 99.07 (ณ 30 ตุลาคม 2550) ประกอบกับ กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำมาตรฐานเรือนจำ 10 ด้าน ซึ่งการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้ถูกกำหนดเป็นมาตรฐานที่สำคัญด้านหนึ่ง รวมทั้งมีการกำหนดตัวชี้วัดเกณฑ์การประเมินเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีคุณลักษณะ คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาการต่าง ๆ (สหวิชาชีพ) ได้แก่ จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือสังคมวิทยา อาชีววิทยา ทัศนวิทยา กระบวนการยุติธรรมทางอาญา การบริหารงานราชทัณฑ์ หรือผ่านการอบรมหลักสูตรการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จึงมีความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีความเข้าใจในขั้นตอนวิธีการและกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นอย่างดี

แต่จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของเรือนจำและทัณฑสถานในปีงบประมาณ 2549-2550 พบว่า เรือนจำและทัณฑสถานส่วนใหญ่ มีปัญหาหลักด้านบุคลากร คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังยังไม่ผ่านการอบรมหลักสูตรจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง หรือจบการศึกษาไม่ตรงตามสาขาที่กำหนดไว้ในมาตรฐานด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ส่วนเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมแล้วก็ได้ไม่ได้ปฏิบัติงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบ่อยครั้ง จึงทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น ถ้าเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังเดิมได้รับการแต่งตั้งในระดับตำแหน่งที่สูงขึ้น ก็จะมีการย้ายสับเปลี่ยนไปปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งใหม่ หรือบางครั้ง

เจ้าหน้าที่ประจำแกลักษณะผู้ต้องขังก็ถูกย้ายสลับเปลี่ยนให้ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นแล้วมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ใหม่มาปฏิบัติงานแทน เป็นต้น และปัญหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประจำแกลักษณะผู้ต้องขังมีจำนวนน้อย ไม่เหมาะสมกับปริมาณงานและจำนวนผู้ต้องขังที่มีอยู่มาก อีกทั้งยังต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ ซึ่งเรือนจำและทัณฑสถานส่วนใหญ่จะมีเจ้าหน้าที่ประจำแกลักษณะผู้ต้องขังเพียง 1-2 คน เท่านั้น ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ โดยจะเน้นเรื่องปริมาณมากกว่าคุณภาพ เช่น ในกรณีที่มีผู้ต้องขังเข้าใหม่จำนวนมาก เจ้าหน้าที่ประจำแกลักษณะผู้ต้องขังจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้สัมภาษณ์ประวัติผู้ต้องขังเท่านั้น ก็จะไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติงานตามขั้นตอนและวิธีการ

เจ้าหน้าที่ประจำแกลักษณะผู้ต้องขังได้อย่างครบถ้วน หรืออาจจะผ่านการสัมภาษณ์ประวัติผู้ต้องขังไปด้วยความรวดเร็ว เพื่อจะปฏิบัติงานให้เสร็จทันต่อเวลา และสามารถรับผู้ต้องขังใหม่ที่กำลังจะเข้ามาได้อีก ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวก็จะกระทบถึงการดำเนินงานประจำแกลักษณะผู้ต้องขังที่สมบูรณ์แบบ และทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำแกลักษณะผู้ต้องขังขาดคุณภาพและประสิทธิภาพอีกด้วย

ดังนั้น เพื่อให้มีระบบและแนวทางในการดำเนินงานด้านการประจำแกลักษณะผู้ต้องขังที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติในด้านการแก้ไขฟื้นฟูได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นรายบุคคล ส่งผลให้ผู้ต้องขังสามารถ กลับตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและไม่หวนไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการศึกษาพัฒนาปรับปรุงระบบการดำเนินงานด้านการประจำแกลักษณะผู้ต้องขัง โดยการศึกษาแนวความคิดหรือความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการประจำแกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน และการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานประจำแกลักษณะผู้ต้องขัง รวมถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการแสวงหาแนวทางแก้ไขและพัฒนางานประจำแกลักษณะผู้ต้องขัง ซึ่งจะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานประจำแกลักษณะผู้ต้องขังนั้นประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งยังนำผลที่ได้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับงานราชทัณฑ์ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม และเป็นการพัฒนางานราชทัณฑ์ในอนาคตให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

เนื่องจากผู้ศึกษาเป็นนักสังคมสงเคราะห์ของกรมราชทัณฑ์ที่ได้ปฏิบัติงานในด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังโดยตรง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในส่วนจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง สำนักสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์ จึงได้เห็นปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเอง และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อื่น ๆ ในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญต่องานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การประสานงาน และการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ดังนั้น การศึกษาเพื่อที่จะได้คำตอบถึงสภาพการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นอย่างไร โดยเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานนั้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมากน้อยแค่ไหน รวมทั้งการให้ความสำคัญต่องานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในเรือนจำและทัณฑสถาน จึงเป็นมูลเหตุจูงใจทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน
3. แสวงหาแนวทางในการพัฒนางานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ได้กำหนดขอบเขตที่จะศึกษากับข้าราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 136 แห่ง ซึ่งเรือนจำ และทัณฑสถานจะมีการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง แห่งละ 1-2 คน รวมเป็น 191 คน ดังนั้น กลุ่มประชากรเป้าหมายมีจำนวน

ทั้งหมด 191 คน โดยจะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน รวมทั้งการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และทัศนคติของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีต่องานและผู้ต้องขัง ตลอดจนสภาพปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์หา แนวทางแก้ไขปัญหา และพัฒนางานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประสพผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม

นิยามศัพท์ในการศึกษา

1. ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลหรือผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายนอก และความรู้ความเข้าใจในงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง
2. การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน
3. เจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขัง หมายถึง ข้าราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน และได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังประจำเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง โดยการศึกษาวิเคราะห์ประวัติภูมิหลัง บุคลิกลักษณะ และสภาพทั่วไปของผู้ต้องขัง รวมทั้งประวัติการกระทำผิดและสาเหตุแห่งการกระทำผิด เพื่อให้สามารถกำหนดแผนการบำบัดรักษา อบรมแก้ไข และฟื้นฟูผู้ต้องขังได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามสภาพของผู้ต้องขังแต่ละคน
4. ผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก
5. เรือนจำ หมายถึง ที่ซึ่งใช้ควบคุมกักขังผู้ต้องขัง กับสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน และให้หมายความรวมถึงตลอดถึงที่อื่นใด ซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษา วางอาณาเขตไว้โดยชัดเจน
6. ทัณฑสถาน หมายถึง ที่คุมขังนักโทษเด็ดขาดประเภทหนึ่งประเภทใด โดยเฉพาะที่แยกประเภทแล้ว เพื่อประโยชน์ในการควบคุม อบรม และฝึกวิชาชีพให้เหมาะสมกับประเภทของผู้ต้องขัง เช่น ทัณฑสถานวัยหนุ่มสำหรับควบคุมและปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดวัยหนุ่ม ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสำหรับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบรูปแบบการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์
2. ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน
3. ทราบแนวทางในการพัฒนางานจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น